

1971. IX. 29.

Kedves Anzél Elvtárs!

Íme a Szivátültetés - csakugyan a gyűjteménye számára küldöm, és nem azért, hogy újra bosszankodjék miatta. Elég, ha engem bosszantottak a gyarlóságai: kezdetlegesen, ügyetlenül van megírva az egész, dolgozni kellene még rajta, de hát nem érdemes, ugyebár. De azért hiúságom nem bírta megállni, hogy néhány különösen primitív kitételeit ki ne húzzak belőle, ez ártott a kézirat üdeségének, amiért is elnézést kérek.

Ami K kihallgatás-t illeti: ha módom nyílik rá, elmondom majd, miért zaklatom azzal a kéréssel, hogy személyesen is olvassa el az új változatot. /Sokkal-sokkal jobb írás, mint a Szivátültetés, de ezzel persze még nem mondtam sokat./ Tudom, hogy sok a dolga, és ezért is nagyon köszönöm a készségét.

Üdvözléssel

Ém Női

/Bp., XII. Mártonhegyi ut 22/D. A. ép./

Tisztelt Aczél Elvtárs!

Megbeszélésünk értelmében átnyujtom elolvasásra "A kihallgatás" című darabomat. Amikor több mint tíz éve utoljára beszéltünk róla /pontosabban: azx ez előtti változatról/, akkor Ön azt mondta, hogy számos vonatkozásban nem ért egyet velem, de nem ellenséges darab, és bizzam Önre, mikor és hol kerül nyilvánosság elé. Szívvel remélem, hogy most már elérkezettnek látja erre is az időt.

Darabomból adtam példányt, korábbi felkérésre, a Magvető Kiadónak és a Színház című lapnak is. De a színpadi mű legfőbb próbája a színpad; nagyon szeretném, ha méltónak ítélné "A kihallgatás"-t, melyben igen sok munka és gond fekszik, egy kaposvári stúdió-bemutatóra.

Budapest, 1977. június 23.

Tisztelettel üdvözlé

Eörsi István

VI. 27. rülf.
2 hét múlva lesz Bp.

VII. 21.

178 / 541 / 77.
No. 603/40

Tisztelt Aczél György,

beszélgetésünk után néhány nappal eljuttattam Önhez A kihallgatás című darabomat. Válaszképpen titkárnője elkérte tőlem Szivátültetés című boházati jelenetemet, mely már annyi viharfelhőt ~~is~~ toborzott szegény fejem fölé. Ezt a jelenetet jópár évvel ezelőtt szintén elküldtem már Önnek, az Ön kérésére. Ha az a példány esetleg elkallódott volna, és Önnek szüksége volna a szövegre, természetesen még egyszer elküldhetem. Hadd tudassam azonban, hogy ez a Szivátültetés pusztán melléktermék, sorsa nem fekszik a szívenem, az emlékezetes, tervezett Eszmélet-est óta, ahol ez kabarétréfa-ként szerepelt volna, semmilyen kiadóhoz, szerkesztőségbe, színházba nem nyújtottam be, és csöppet sem bánám, ha soha nem is kerülne nyilvánosság elé. Ezzel szemben A kihallgatás, melynek első változatát már 1965-ben megírtam, olyan gombóc, mely immár tizenkét éve a torkomat fojtogatja; valamennyi eddigi írásom közül ennek szurkolok a leginkább. Ugy vélem, az eltelt hosszú idő elvette "hírhedtségét" - a vele szemben tapasztalható ellenállást jórészt már a kámondott szóhoz való ragaszkodás számlájára írom.

Nagyon kérem, szakítson időt arra, hogy ismét elolvassa ezt a darabomat, és ha lehetségesnek tartja, nyisson előtte szabad utat. Mult-kori levelemben megírtam már, milyen lehetőségeim lennének vele. - Holnap elutazom Bulgáriába, és augusztus tizedike táján, amikor megjövök, ismét zaklatni fogom ebben az ügyben, ha addig^{ra} nem vár itthon Öntől valamiféle értesítést.

Elnézést kérek ezért a sürgetőséért. Nem könnyen írok kérő levelet - abból, hogy ezt immár többször is megtettem, ki lehet következtetni, milyen fontos nekem ez az ügy.

1076. Bp.
Belyárod r. Bp., 27.

Tisztelettel üdvözlé

Eörs István

Tisztelt Aczél György,

utolsó beszélgetésünk alkalmából felszólított arra, hogy Önnel közöljem, ha valamit sérelmesnek vagy jogtalanak érzek. Ezúttal hadd éljek ezzel a felhatalmazással.

Az a döntés, amely szerint publicisztikai kötetemből ki kell hagynom a Juhász Ferencről írott bírálatomat, minden elvi szempontot nélkülöz. Józan ésszel nem fogadható el Pozsgay Iurének az a magyarázata, hogy Juhászt mintegy kooptálta a kulturpolitika mint olyan, és ezért Juhász bírálata azonos volna a kulturpolitikának mint olyannak a kritikájával. Juhászt - mint ezt mindenki tudja - nem kulturpolitikai pozíciója teszi támadhatatlanná, hanem az a magántermészetű tény, hogy az Ön közeli barátja. Az ilyen szempontok - amelyeket mindmáig a leghatasosabban Mikszáth örökölt meg - elszomoríthatnak mindenkit, aki Magyarországon egészséges kritikai életről ábrándozik.

A Hermann Istvánról szóló írásomat érintő tilalmat csak melleleg emlitem meg: Hermanna ugyanis meggyőződésem szerint az "Egy király, egy cigány" elve alapján került a bírálatatlanok listájára.

Nagyon szeretném - bár alig remélem -, ha szóbanforgó írásainnak zöld utat engedne; amíg védett állatok mászkálhatnak gyér erdeinkben, addig Önök hiába boznak megszívlelendő határozatok az irodalom - és ezen belül a kritika - helyzetéről.

Még egy kérés. Ön nem válaszolt A kihallgatás című darabomra, és a kéziratot sem küldte vissza. Azt reméltem, hogy ezek szerint a tilalom mégsem végleges. Több nyilatkozatban olvastam, hogy nálunk csak az ellenséges darabokat nem lehet eljátszani; márpedig A kihallgatás-ról Ön személyesen mondta annak idején nekem, hogy nem tekinti ellenséges műnek. Pozsgay Imre azonban a múlt héten közölte velem, hogy a darabot továbbra sem szándékoznak engedélyezni. Amennyiben ezt a számomra érthetetlen döntést továbbra is fenntartják, kérem, küldje vissza a kéziratomat, mert szükségem lehet rá, és az állandó újra-gépelgetés elég sokba kerül.

Budapest, 1978. I. 20.

Tisztelettel üdvözléi

BÓRSI ISTVÁN

1980. február 18.

Tisztelt Aczél György,

elkészültem az "Életrajz - magánóralapon"
című munkával, vagyis azoknak a beszélgetéseknek a megszerkesztésé-
vel, amelyeket Vezér Erzsébet és jómagam folytattunk Lukács György-
gyel 1969-ben és 1971-ben. Ezt a kéziratot Lukács Önéletrajzi tö-
redékének általam készített fordításával továbbá az e témáról szó-
ló tanulmányommal együtt benyújtom a Magvető Kiadónak. Ha Önt még
mindig érdekli ez a munka, szívesen a rendelkezésére bocsátok /át-
nyujtok vagy beküldök/ egy példányt, elolvasásra.

Ezen a héten Kaposváron leszek /főpróba-hét/, és a jövő héten
is csak hétfő a biztos budapesti napom. Kérem, amennyiben meg sze-
retné kapni a példányt, értesítsen akár Kaposváron /7400 - Kapos-
vár, Csiky Gergely Színház/, akár pesti címenem, és akkor én el-
juttatom Önnek a szöveget.

Tisztelettel

AGY/1002/980.
m. 6059/48

1980. okt. 26.

Tisztelt Aczél György,

engedje meg, hogy elküldjem Kardos György-
nek szóló levelem másolatát. Elsősorban a Lukács-téma miatt te-
szem ezt. Utolsó beszélgetésünkön megígértem Önnek: minden tőlem
telhetőt megteszek, hogy írásaim először idehaza jelenjenek meg.
Önhöz fordulok azért is, mert tudomásom szerint a Lukács-könyv
meghaladja a Magvető kompetenciáját, és publikálása nagymértékben
az Ön döntésétől függ.

Másodsorban emlékezetébe szeretném idézni, hogy utolsó talál-
kozásunkkor elkérte tőlem néhány darabomat. Választ nem kaptam.
Azóta több színművet - nemcsak a "Kihallgatás"-t, hanem az
egyébként elfogadottakat is - meghatározatlan idejű várakozásra
ítélték, arra hivatkozva, hogy az engedélyeztetésre - nem a da-
rabok, hanem személyem miatt - jelenleg ugysincs remény. Hadd
kérdézzem meg: azt jelenti-e ez, hogy mint színpadi szerző gya-
korlatilag le vagyok tiltva?

Tisztelettel üdvözléi

Eörs Jahn
tel 371-730

Ms 6057/51

harah

Tisztelt Aczél György,

mellékelem Sirató című versemet, amelyet első feleségem halálára írtam, és amelyet az Ön által irányított kulturális politika utasítására a Mozgó Világ szerkesztősége kivett a már betördelt, decemberi számból.

Ugy gondolom, ha e verset előítélet nélkül olvassa el, talán képes lesz egyetérteni velem abban, hogy ez a rendelkezés - listarendszerű gyümölcse - egyszerre abszurd és szégyenletes.

Budapest, 1982. október 28.

Tisztelettel

Eörsi István

/Eörsi István/

L. 6053/54
ag/980/1983

1983. október 5.

Tisztelt Aczél György,

elnézést, amiért a távolból is zavarom.

Elküldöm Boldizsár Ivánnak írott levelem másolatát és egy ujságkivágást. Egyben hadd emlékeztessem arra, hogy Ön nagyon régen, azt hiszem, 1967-ben biztosított arról, hogy nem tartja a darabot ellenségesnek /bár sok ponton nem ért vele egyet/, és arra kért: bizzam Önre, hogy mikor és hol kerüljön nyilvánosság elé. El kell ismernie, hogy nem kapkodtam el a dolgot, és sokáig vártam, annak ellenére, hogy többször is utolsó pillanatban kaptam meg a "nem"-et, amikor a darab már a nyomdában illetve színházak műsortervén szerepelt.

Kiegészítésül még csak annyit, hogy Peter Stein és színháza elismerten a világ legjobbjai közé tartozik. Politikailag - természetesen az itteni fogalmak szerint - baloldali beállítottságu színház ez, művészileg a realizmus korszerű utjait keresi.

Tisztelettel üdvözl.

Érné Jón

Tisztelt Aczél György,

tegnap akaratomon kívül félreinformáltam: a III. Richardban nem szerepelt semmiféle napszemüveg. Tévedésemet az okozhatta, hogy Richmond alakítója, Kósa Béla civilben gyakran hord napszemüveget?

Továbbá engedje meg, hogy lépcsőházi okoskodással visszatérjek csevegésünk egy mozzanatára. Ön többször is mennyiségi tényekre hivatkozott, nevezetesen arra, hogy viszonylag kevesen vagyunk eltöltve. A mennyiség azonban az ilyen kérdésekben nem jó iránytű. A Horthy-korszakban például számos életmű csorbítatlanul jelent meg, csupán egyetlenegy regény nézett kilátástalan jövő elé, a Befejezetlen mondat. És ez az egy is alaposan megbillenti a mérleg serpenyőjét.

Budapest, 1982. november 17.

Üdvözléssel